

A Fővárosi Ítéletábrla a Dr. Palásti Gabriella ügyvéd (....) által képviselt I.rendű felperes neve(....) I. rendű, II.rendű felperes neve(....) II. rendű, III.rendű felperes neve(....) III. rendű, IV.rendű felperes neve(....) IV. rendű és V. rendű felperes neve (...) V. rendű felpereseknek – a Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: Dr. Detvay Lúcia ügyvéd) által képviselt alperes nevelalperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék által 2018. június 5. napján meghozott 28.P...../2017/18. számú ítélete ellen a felperesek részéről 19. sorszám alatt benyújtott fellebbezés, valamint az alperes által Pf./3. sorszámon előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, továbbá a alperes nevenak külön felhívásra 2.500.000 (Kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította, és kötelezte az I. r. felperest, hogy 4.879.050 forint, a II. r. felperest, hogy 3.756.128 forint, a III. r. felperest, hogy 4.346.620 forint, a IV. r. felperest, hogy 7.396.302 forint, míg az V. r. felperest, hogy 5.052.117 forint perköltséget fizessenek meg az alperesnek.

Kötelezte az I. r. felperest 270.000 forint, a II. r. felperest 135.000 forint, a III. r. felperest 195.000 forint, a IV. r. felperest 600.000 forint és az V. r. felperest 300.000 forint illeték alperes nevenak történő megfizetésére.

Az ítélet tényállása szerint az I. rendű felperes 1995. óta pénznyerő automatákat üzemeltetett, amelyek száma 2011. évig éves átlagban 80-110 darab között mozgott. A II. rendű felperes 1995. óta 30-60 darab nagyságrendben, a III. rendű felperes 1995. óta 29-70 darab nagyságrendben, a IV. rendű felperes 1995. óta 5-100 darab nagyságrendben, míg az V. rendű felperes 1996. óta 35-64 darab nagyságrendben működtetett pénznyerő automatákat.

Az elsőfokú bíróság ismertette ítéletében az államháztartás stabilitását elősegítő egyes adótörvények módosításáról szóló 2011. évi CXXV. törvény (Mód1.tv.) 27. §-át, amely akként módosította a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvényt (Szjtv.-t), hogy ötszörösére emelte a pénznyerő automaták játék helyenként fizetendő játékadóját, valamint százalékos mértékű adó befizetését is előírta. Az adóemelés jelentősen megdrágította a pénznyerő automaták üzemeltetését. A 2012. évi CXLIV. törvény (Mód2.tv.) 5. §-a olyan módosítást vezetett be az Szjtv. tekintetében, hogy a hatályba lépését követő naptól, 2012. október 10. napjától kezdődően megtiltotta a pénznyerő automaták kaszinón kívüli működtetését. A törvény alapján a pénznyerő automaták

engedélyeit vissza kellett szolgáltatni, az automatákat meg kellett semmisíteni.

Kitért arra is, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálta az Szjtv. 2012. évi CXLIV. törvénnyel történő módosításának alkotmányosságát, azonban 26/2013. számú AB határozatában nem állapított meg alkotmányértést és az indítványokat elutasította. Az AB határozat 168. pontjában azonban az Alkotmánybíróság megjegyezte, hogy „a jelen ügyben a kártalanítás biztosítása a jogállamiságból eredő elvárás, amelynek a jogalkotó a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárása után eleget tehet.”

A felperesek keresetükben összesen 908.540.435 forint és járulékai megfizetésére kérték az alperes kötelezését kártérítés címén.

Keresetüket elsődlegesen azzal indokolták, hogy az alperes a Mód1. és Mód2. törvényt jogellenesen, a jogalkotási törvényt sértő, felróható módon fogadta el, mivel nem készült előzetes hatásvizsgálat. Sérti az elvárható gondossággal szembeni kritériumokat az is, hogy 1 óra 25 perc időtartam alatt született döntés a Mód2. törvény 5. §-áról. A felperesek a régi Ptk. 349. §-a alapján érvényesítették az alperessel szemben felmerült káraikat, amelyet pénznyerő automaták értékvesztése, elmaradt haszon, igazgatási szolgáltatási díj időarányos visszatérítésének elmaradása miatt a felpereseket ért kár, az adóemelések következtében bekövetkezett kár, illetve elmaradt adó visszatérítés címén, valamint pénznyerő automaták vizsgadíja és egyéb károk címén igényeltek.

Másodlagosan az uniós jog megsértésére hivatkoztak. Azt állították, hogy játéktermeikben uniós állampolgárok is játszottak, becsléseik szerint a játékosok 25%-a volt uniós állampolgár. Mindemellett az uniós polgárok rendelkezésére álltak szolgáltatásaikkal, amelyeket az alperesi jogalkotás ellehetetlenített. A Mód1. törvény akadályozta, illetve zavarta a szolgáltatás szabad nyújtását, mivel a pénznyerő automaták üzemeltetése gazdaságtalanná vált. A jogszabály nem volt alkalmas a kívánt cél elérésére, a jogsértés pedig kellően súlyos volt, mivel jelentős számú automata működését kellett megszüntetniük. Az alperesi magatartás és a kár között okozati összefüggés áll fenn és e szabályozás sérti a jogbiztonság, a bizalomvédelem elvét, valamint a felperesek tulajdonhoz való jogát. A tiltás állításuk szerint szintén jogellenes volt, a cél elérése nem valósult meg, az nem tekinthető legitimnek sem mivel rövid időn belül kaszinók nyíltak amelyek bárki számára elérhetőek voltak. A jogsértés ez esetben is kellően súlyos volt mert az intézkedés egy teljes iparágat szüntetett meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta az uniós elem fennálltát és azt, hogy a felperesek szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szabadsága sérült volna. Állította, hogy a szolgáltatás korlátozása nem tekinthető indokolatlannak vagy aránytalannak, és vitatta, hogy bármiféle oksági összefüggés állna fenn a felhívott uniós jogsértés és a felperesek állított kára között.

Az elsőfokú bíróság a keresetet alaptalannak találta. Határozatát az Alaptörvény R.) cikk (2) bekezdésére, 24. cikk (2) bekezdés b) pontjára, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § (1) bekezdésére, a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (Szjtv.) 26. § (3) bekezdésére és 33. §-ának (1) (2) (3) bekezdésére, az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 56. cikkére, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. § (1) bekezdésére, az Európai Unió Bírósága C-98/14. **B. H. Kft. és társai v. alperes** nevében hozott ítélete (Berlington ítélet) rendelkező részének 1. 2. 3. és 5. pontjára, valamint a 26/2013. AB határozat (168) bekezdésére alapította.

Elsődlegesen az alperest megillető immunitás fennálltát vizsgálta, mivel ennek igazolása esetén minden egyéb kérdés irreleváns és a kereset alaptalan. Utalt az ítélkezési gyakorlatra, amely szerint a jogalkotáshoz kapcsolódó felelősségre a közjog szabályai vonatkoznak, amelyek immunitást biztosítanak a jogalkotó részére. Ismertette, hogy a vonatkozó bírói gyakorlat szerint a jogalkotó

azért nem felel a jogalkotással okozott magatartásáért, mert a közjog szabályai alapján immunitás illeti meg. Hangsúlyozta, hogy az alperes immunitásának kérdése csak abban az esetben merülhet fel, amennyiben az alperes vagy a helytállási körébe tartozó jogalkotó szerv jogellenes és felróható magatartással, tehát a közjogi szabályok megszegésével okoz hátrányt. Ilyen esetben azonban a szuverenitás elvéből eredő immunitás nem illeti meg a jogalkotót az elsőfokú bíróság álláspontja szerint, amely nézetére tekintettel a magyar jogra alapított keresetet érdemben vizsgálta.

Kifejtette, hogy csak az a hátrányt okozó magatartás teremt deliktális jogviszonyt a felek között, ami egyéb jogviszonnyal nem igazolható, a jogállam azonban csak a jog által megszabott módon és mértékben avatkozhat be polgárai életébe, ezért a közjogi jogviszonyból eredő vagy azzal kapcsolatos hátrány csak akkor minősül kárnak, ha azt nem legitimálja közjogi norma. Amennyiben tehát oksági összefüggés áll fenn az alperes helytállási körébe tartozó Országgyűlés jogalkotói magatartása és a felperes vagyoni hátránya között, úgy szükségképpen van közöttük valamilyen jogviszony. A perbeli esetben ez azt jelenti, hogy az Országgyűlés olyan törvényeket hozott, amelyek először jelentősen megdrágították, majd megtiltották a pénznyerő automaták kaszinókon kívüli üzemeltetését. Az Alaptörvény R.) cikk (2) bekezdése alapján azonban a jogszabályok mindenkire kötelezőek, így ebből eredően a jogszabályok következményeit is mindenkinek viselnie kell. E túrési kötelezettségre tekintettel nem deliktális jogviszony keletkezett a felek között, hanem az Szjtv. és módosításai alkalmazásából eredő közjogi jogviszonyon alapul a felperes által elszenvedett vagyoni hátrány. Bár az Alkotmánybíróság a 26/2013. AB határozat (168) bekezdésében megjegyezte, hogy a kártalanítás biztosítása jogállamiságból eredő elvárás, amelynek a jogalkotó a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárulása után eleget tehet, azonban a határozat rendelkező részében nem állapított meg alkotmányellenes mulasztást, ennek hiányában pedig nem állapítható meg az alperes kárfelelőssége, amely csak abban az esetben lenne vizsgálható, ha erre vonatkozó normatív kötelezettsége ellenére felróhatóan mulasztotta volna el a felperes kártalanítását. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy a felperes magyar jogra alapított keresete polgári jogi jogviszony hiányában alaptalan.

Az uniós jogra alapított kereset tekintetében kifejtette, hogy a tagállam jogalkotásával okozott kár megtérítésének kötelezettsége – amelyet jelenleg az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikk (3) bekezdése rögzít – lojalitási klauzula megszegésének jogkövetkezménye, alkalmazása az Európai Unió Bíróságának gyakorlatából, ítéleteiből vezethető le. Az elsőfokú bíróság utalt a C-46/93. és C-48/93. számú egyesített ügyekben született ún. Brasserie ítéletre, amelyben lefektetett ún. Brasserie-teszt alapján a jogsérelmet szenvedő magánszemélyeknek joguk van a kártérítésre, amennyiben a megsértett közösségi szabály célja, hogy őket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a jogsértés és a magánszemélyek által elszenvedett kár között. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a keresetet a Brasserie-tesztben megfogalmazott, ismertetett kritériumok szerint vizsgálta. Megállapította, hogy az Európai Parlament és a Tanács 98/34/EK irányelve 1. cikke csak értelmező rendelkezéseket tartalmaz, amelyekből nem vonható le olyan következtetés, hogy alanyi jogokat keletkeztetne a felperes számára. Az EUMSZ 56. cikke pedig kizárólag a határon átnyúló szolgáltatások vonatkozásában tartalmaz rendelkezést, amelynek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy kizárólag a határon átnyúló szolgáltatások vonatkozásában illeti meg a felperest a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében előírt szabadsága. Utalt az Európai Unió Bírósága C-98/14. **B. H. Kft. és társai v. alperes** nevében hozott ítélete (Berlington ítélet) (26) bekezdésében is megerősített gyakorlatára, amely szerint az olyan szolgáltatások, amelyeket valamely tagállamban letelepedett szolgáltató e tagállam elhagyása nélkül nyújt valamelyik másik tagállamban letelepedett címzett számára, az EUMSZ 56. cikke értelmében vett határon átnyúló szolgáltatásnyújtást képeznek.

Az alperes azt állította, hogy a törvényi szabályozás célja a játékfüggőség káros társadalmi hatásainak csökkentése, illetve további káros hatások kialakulásának megelőzése. Az adóemelések és a tiltás közvetlen célja annak megakadályozása volt, hogy újabb személyek váljanak játékfüggővé, a függők csökkentsék a játékkal kapcsolatos kiadásukat, a gyógyulóban lévők pedig könnyebben elkerüljék a visszaesést. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a pénznyerő automaták számának és elérhetőségének drasztikus korlátozását eredményező szabályozás e célok eléréséhez megfelelő eszköz. Azonban utalt a Berlington ítélet 85. bekezdésére, amely rögzítette, hogy az olyan engedélyek visszavonása esetén, amely azok jogosultjait valamely gazdasági tevékenység folytatására jogosítják fel, a nemzeti jogalkotó köteles a jogosultak javára az ahhoz való alkalmazkodást lehetővé tevő megfelelő időtartamú átmeneti időszak, vagy ésszerű kompenzációs rendszer előállítására. Megállapította, hogy a felek között nem volt vitás, hogy a jogalkotás egyiket sem biztosította, az alperes tehát igazolta, hogy a jogalkotás közérdeket szolgál, azonban a szabályozás módja nem felel meg a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek és a felperes tulajdonhoz való jogát sérti.

Mindezeket követően azt mérlegelte, hogy a jogsértés kellően súlyos-e. Hangsúlyozta, hogy az Európai Unió Bírósága egyes döntéseiben a mérlegelés szempontjait juttatta kifejezésre, miszerint akkor kellően súlyos a jogsértés, ha a tagállam nyilvánvalóan és jelentősen figyelmen kívül hagyta mérlegelési jogkörének határait vagy eleve nem, vagy csak szűk körben volt lehetőség a mérlegelésre, azt egy ítélet korábban már megállapította vagy a bíróság előzetes döntéséből és joggyakorlatából világos volt. Egyes esetekben a károkozás szándékosságának is jelentősége lehet. E feltételek fennálltának vizsgálata a tagállami bíróság hatáskörébe tartozik. Az elsőfokú bíróság utalt a Berlington ítélet (56) bekezdésére, amely szerint a tagállamok fő szabály szerint szabadon állapíthatják meg a szerencsejátékokkal kapcsolatos politikájuk célkitűzéseit és adott esetben szabadon határozhatják meg a kívánt védelem pontos szintjét. Mindebből arra következtetett, hogy az alperes széles mérlegelési szabadsággal rendelkezett. Hangsúlyozta, hogy nem az a körülmény a jogsértő, hogy az alperes korlátozta a pénznyerő automaták üzemeltetését, kizárólag a korlátozás módja nem fér össze az uniós jog alapelveivel. Álláspontja szerint e széles mérlegelési lehetőséget nem lépi jelentős mértékben túl, hogy az alperes az EUMSZ 56. cikkén alapuló alanyi jogok jogszerű korlátozása mellett elmulasztotta a megfelelő időtartamú átmeneti időszak vagy ésszerű kompenzációs rendszer előírását. Mindezek mellett azt is hangsúlyozta, hogy a játékkermek pénznyerő automatáit jellemzően magyar polgárok vették igénybe, így a törvényi szabályozás elsődlegesen a nekik nyújtott szolgáltatás korlátozására irányult. Emellett csak járulékosan eredményezhette az EUMSZ 56. cikkében foglalt szolgáltatásnyújtás szabadságának sérelmét, ezért arra nem irányulhatott. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes által hivatkozott alanyi jog – az EUMSZ 56. cikke – megsértésének súlya nem olyan jelentős, ami az alperes kárfelelősségét megalapozná. A fentieket összegezve arra az álláspontra jutott, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy az alperesi jogalkotás sértette volna a szolgáltatásnyújtás szabadságát, mivel ez csak akkor sérülhet, ha ténylegesen határon túli szolgáltatást nyújtanak. Az alperes közérdekből és arányosan korlátozta a szerencsejáték szolgáltatást, az alperesi szabályozás nem biztosított megfelelő átmeneti időszakot az érintetteknek, ez azonban nem minősül olyan súlyú jogsértésnek, amely a kártérítés megállapítását indokolná. Az uniós jogra alapított keresetet mindezek alapján az elsőfokú bíróság elutasította.

Nem adott helyt a felperesek nemzetbiztonsági szolgálatok vezetőjének zárt tárgyaláson történő meghallgatására, valamint a szerencsejáték felügyelettől történő irat beszerzésre irányuló bizonyítási indítványainak, mert álláspontja szerint a beszerezni kívánt adatok közül a releváns adatokat az alperes már közölte. Elutasította a felperesek alkotmányjogi panaszát az Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapítva, mivel az csak jogerős ítélettel szemben terjeszthető elő. Nem teljesítette a felperesek

előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványát sem, mert álláspontja szerint a felperesek által feltenni indítványozott kérdéseknek a per eldöntése szempontjából nincs jelentősége.

A határozattal szemben a felperesek éltek fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset szerinti döntés meghozatalát kérték.

Az elsődleges kereseti kérelem kapcsán arra hivatkoztak, hogy az Alaptörvénnyel, illetve az uniós jogszabályokkal ellentétes jogalkotásért az alperes az általános deliktuális kártérítési szabályok szerint felel. Előadták, hogy az alperes nem végezte el a Jat. 2. §-ának (4) bekezdésében elvárt, valamint a 17. §-ában konkretizált előzetes hatásvizsgálatot sem az adó ötszörösre emelése, sem pedig a tevékenység betiltása vonatkozásában. A vagyoni kár egyértelmű, mert a pénznyerő automaták értéke 0 forint lett, az igazgatási szolgáltatási díj és adó időarányos részét sem térítette vissza a hatóság. Elmaradt haszon is keletkezett a felpereseknél, mert hamarabb kellett az automaták működését szüneteltetni, illetve megszüntetni, mint ahogy a hatósági engedélyek, illetve az OMH-hitelesítések lejártak. Kimentésről nem lehet szó, mivel az alperes által előadott kimentési okok nincsenek tényekkel igazolva, pusztán várákozsokra hivatkozik, amelyek lényegében nem teljesültek. Összességében tehát az alperes nem volt tekintettel a felperesek tulajdonára, addigi tevékenységére, ezzel kárt okozott, megtérítésének jogalapja a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése.

A másodlagos kereseti kérelem tekintetében a felperesek azt adták elő fellebbezésükben, hogy amennyiben az Ítéletábla az elsődleges kérelem alapján nem találja megalapozottnak kártérítési igényüket, úgy a kárigényt a Ptk. 349. §-ára alapítva kérik teljesíteni. Állításuk szerint az alperes a Mód1. törvény és a Mód2. törvény megalkotásával elvonta a felperesek tulajdonát és ahhoz kapcsolódóan egyéb, a keresetben részletesen kifejtett károkat is okozott. E körben arra hivatkoztak, hogy a Mód1. törvény és a Mód2. törvény nem feleltek meg a jogalkotás szakmai követelményeinek. Előadták, hogy az Alkotmánybíróság számos határozatában megfogalmazta, miszerint a jogállamiság és jogbiztonság követelményeket támaszt a jogalkotással szemben, amely alaptörvényi kritériumoknak ha a megalkotott jogszabály megfelel, akkor az Alaptörvényben meghatározott jogállamiság, jogbiztonság követelménye megvalósul. Lényegében ezt fogalmazták meg az Alaptörvény R.) T.) cikkei is. A Jat. végrehajtásához kapcsolódó kormány- és miniszteri rendeletek részletesen meghatározzák a jogalkotás során követendő egyes eljárási cselekményeket, amelyek be nem tartása mindenképpen megalapozza a jogalkotó felelősségét a tekintetben is, ha a megalkotott jogszabállyal kárt okoz. Az alperes a módosító törvények megalkotása során nem tartotta be a Jat. rendelkezéseit, nem végzett előzetes hatásvizsgálatot és nem mérte fel a megalkotandó törvények társadalmi, gazdasági hatásait. Az a nemes cél, amelyet a Mód2. törvény indokolása és az Szjt. módosított preambuluma is megfogalmazott, csak kismértékben valósult meg rövid időre, mert a betiltást követően működő kaszinók forgalma megötszöröződött. A Mód1. és Mód2. törvények megalkotása során a jogalkotó alperes nem tartotta be a Jat. és az annak végrehajtására kiadott kormány- és miniszteri rendeletek előírásait, ennek eredményeként azok sértették a tulajdonjogot, a vállalkozás szabadságához való jogot és a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot is, melyek alaptörvényi rendelkezésekben kerültek rögzítésre.

Az uniós jogra alapított kártérítési igény tekintetében azzal érveltek a felperesek fellebbezésükben, hogy mivel játékkermeikben nem magyar – így uniós – állampolgárok is játszottak a pénznyerő automatákon, ezért három területen kapcsolódás mutatkozik a hazai és uniós szabályok között. Ezek: az Európai Parlament és a Tanács 98/34/EK irányelve a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról, az EUMSZ 56. cikke a szolgáltatásnyújtás szabadságáról, és a Charta 17. cikke a tulajdonról. Az uniós jog alapján tehát az alperes kárfelelőssége szintén megállapítható.

Ezt követően a felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélettel kapcsolatosan fejtették ki aggályaikat, hangsúlyozva, hogy az álláspontjuk szerint több vonatkozásban ellentmondásos és

ennek következtében megalapozatlan. A magyar jogra alapított kereseti kérelem tekintetében azt hangsúlyozták a felperesek a fellebbezésükben, hogy az elsőfokú ítélet állami immunitással kapcsolatos okfejtésével alapvetően egyetértenek, és osztják azt az álláspontot, hogy a gyakorlat a jogalkotással okozott kár esetén is megállapítja az állam felelősségét. Sérelmezték ugyanakkor, hogy a vagyoni hátrányt és a kárt az elsőfokú ítélet összemosza, holott az előbbi büntetőjogi fogalom, az utóbbi pedig polgári jogi. Utaltak arra, hogy az alkotmánybírósági határozatra vonatkozó indítványuk nem a jogalkotással okozott kárra, hanem a Mód2.tv. Alaptörvény-ellenességének vizsgálatára vonatkozott. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlannak tartotta a kereseti kérelmeket, de elutasító indokait csak a Ptk. 339. §-a vonatkozásában fejtette ki, nem érintette ugyanakkor a Ptk. 349. §, valamint a Ptk. 6. §-ára alapított kereseti kérelmek elutasítására vezető okokat. Az uniós jogra alapított kárigénnyel kapcsolatban kifejtették, hogy álláspontjuk szerint indifferens, hogy a játékosok hány százaléka volt uniós állampolgár, mert a szolgáltatás nyújtásának lehetősége korlátozódott, majd tiltatott meg, ezt a mértéket egyébként sem lehet bizonyítani, mert ilyen tartalmú nyilvántartást nem kell vezetni. A játékosok számának a kár tekintetében relevanciája nincs. Megalapozatlannak tartották a felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet felperesi bizonyítási indítványokkal kapcsolatos részét. Hangsúlyozták, hogy az Alkotmánybíróság elutasító döntése lényegében a nemzetbiztonsági kockázatra épült, amelynek jellegéről közelebbit nem lehet tudni. Az sem világos, hogy a kockázat vizsgálata befejeződött-e, erre tekintettel indokoltnak tűnik a nemzetbiztonsági szolgálatok vezetőinek zárt tárgyaláson történő meghallgatása. A játéktértermék és pénznyerő automaták statisztikai adataira vonatkozó indítvány pedig azért releváns, mert ezen adatok összevetéséből lehet megállapítani, hogy az adóemelés milyen mértékben zavarta, illetve akadályozta a szolgáltatásnyújtás szabadságát. Az alkotmánybírósági indítvánnyal kapcsolatos elutasítást a felperesek tudomásul vették a fellebbezésükben. Az előzetes döntéshozatali kérelemmel kapcsolatos elsőfokú bírósági érvelést azonban továbbra is megalapozatlannak tartották, hangsúlyozva, hogy a feltenni indítványozott kérdések az uniós szabadságjogok értelmezéséhez, érvényesüléséhez kapcsolódnak. Mindezekből az következik a felperesek fellebbezési álláspontja szerint, hogy a kártérítési igényük mind a magyar, mind az uniós jogra alapítottan kellően, tényszerű adatokkal alátámasztott, a kár nagyságát dokumentációk pontosan bizonyítják. Az alperes mindez idáig nem bizonyította, hogy végeztek volna előzetes vagy utólagos hatásvizsgálatot, erre tekintettel az elsőfokú ítélet megváltoztatása és az alperes kártérítési felelősségének megállapítása, valamint a kár megfizetésére kötelezése indokolt.

Az alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatását kérte annak megállapításával, hogy a jogalkotásra a közjog szabályait kell alkalmazni, ezért az alperes helytállási körébe tartozó Országgyűlés a jogalkotásért polgári jogi felelősséggel nem tartozik, így a felpereseknek a magyar kárfelelősségre alapított keresete a jogalkotással okozott kár esetén fennálló immunitás okán elutasítandó. Indítványozta annak kimondását is, hogy a Mód1.tv. szerinti adóemelés nem korlátozza az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságát. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a tényállás nem tartalmaz uniós határon átnyúló kapcsolóelemet, ezért az uniós jogrend nem alkalmazható, és a felpereseknek az uniós kárfelelősségre alapított keresete emiatt elutasítandó. Végül annak megállapítását kérte, hogy a Mód2. törvény 5. és 8. §-aiban foglalt rendelkezések nem sértik sem a jogbiztonság és bizalomvédelem elvét, sem a felperesek tulajdonhoz való jogát tekintettel az Alkotmánybíróság 26/2013. (X.4.) számú határozatában foglaltakra.

Arra hivatkozott, hogy a Törvényszék elfoglalt ítéleti álláspontja ellentétes a Kúria töretlen gyakorlatával, amely szerint a jogalkotásra a közjog, az alkotmányjog szabályait kell alkalmazni és jogszabály általi károsodás nem keletkeztet deliktualis jogviszonyt. Előadta, hogy a végrehajtó hatalom norma alkotásban megjelenő tevékenysége alkotmánybírósági kontroll alatt áll, a

jogszabály hatálybalépésével bekövetkezett károsodás esetköreire a közjog szabályai alkalmazandók, amelyek alkotmány sértés esetén még akkor is védelmet biztosítanak a jogalkotó számára, ha az Alkotmánybíróság a jogszabályt hatálybalépésének időpontjára visszamenő hatállyal semmisíti meg. Az állami jogalkotás tehát polgári jogi értelemben vett kár okozására fogalmilag képtelen. Az egységes és töretlen hazai bírói gyakorlat egyértelműen tagadja, hogy a jogalkotó és az állampolgárok között a jogalkotással polgári jogviszony jönne létre, és ebből következően a jogalkotók kárfelelőssége megállapítható lenne. A Törvényszék álláspontjával ellentétben tehát a jogalkotó jogalkotásból eredő hátrány akkor sem minősülhet kárnak ha azt közjogi norma nem legitimálja.

Sérelmezte az alperes a csatlakozó fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek uniós jogra alapított keresetét egyrészt azon indokkal utasította el, hogy nem bizonyították, hogy az alperesi jogalkotás megsértette volna a szolgáltatásnyújtás szabadságát, mivel ez csak akkor sérülhet ha ténylegesen határon túli szolgáltatást nyújtanak, másrészt megállapította, hogy ugyan az alperesi szabályozás nem biztosított megfelelő átmeneti időszakot az érintetteknek, illetve ésszerű kompenzációs rendszert sem, így a szabályozás módja nem felelt meg a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveinek és sértette a felperesek tulajdonhoz való jogát. Megállapította ugyanakkor, hogy a jogsértés nem minősül olyan súlyúnak, amely kártérítés megállapítását indokolná. Az ítélet indokolásából azonban csupán következtetni lehet arra, hogy az elsőfokú bíróság a Mód1. törvény szerinti adóemelést nem tartotta az EUMSZ 56. cikkét korlátozó, sértő, valamint a jogbiztonság, a bizalomvédelem és a Charta 17. cikke szerinti tulajdonhoz való jogot sértő tagállami intézkedésnek, ezzel az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 221. §-a szerinti indokolási kötelezettségét. Ezért az alperes e kérdésekben ismételten kifejtette az elsőfokú eljárásban már előadott érveit. Hangsúlyozta, hogy a Törvényszék, bár helyesen jutott arra az álláspontra, hogy az EUMSZ 56. cikke szerinti szolgáltatásnyújtás szabadsága csak határon átnyúló tényállás esetén áll fenn, azonban határon átnyúló elem hiányában tévesen vizsgálta azt, hogy a jogbiztonság és bizalomvédelem elvei, valamint a Charta 17. cikke szerinti tulajdonhoz való jog sérelme megvalósult-e, és tévesen tette vizsgálatá tárgyává a vélt jogsértés súlyosságát. A Charta 17. cikke, a jogbiztonság és bizalomvédelem uniós elvei ugyanis nem alapoznak meg közvetlenül alanyi jogot, azokra más alkalmazandó uniós jogalap hiányában nem lehet hivatkozni. Emellett a jogbiztonság és bizalomvédelem elvének, valamint a tulajdonhoz való jog tiszteletben tartásának vizsgálatát az EUB a tagállami bíróság feladatkörébe utalta, az Alaptörvény értelmében pedig ezen alapelvek és alapjogok sérelmének vizsgálatára Magyarországon az Alkotmánybíróságnak van hatásköre. Az Alkotmánybíróság a Mód2. törvényt megvizsgálta és arra jutott, hogy ezen alapelvek és alapjog sérelme nem állapítható meg. Erre tekintettel az indítványokat elutasította és nem állapította meg a Mód2. törvény alkotmányellenességét sem, továbbá mulasztásos alkotmány sértést sem látott megvalósulni és nem kötelezte a jogalkotót a kártalanításra vonatkozó törvény megalkotására. Az Alkotmánybíróság határozatából tehát nem következik közvetlen jogalkotói kényszer, ezt a Törvényszék maga is helyesen rögzítette ítélete indokolásában. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság mégis megállapította a tulajdonhoz való jog sérelmét. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság határozata a döntés releváns indokaira is kiterjedően kötelező a rendes bíróságok számára, ezért az elsőfokú bíróság sem juthatott volna az Alkotmánybíróságétól eltérő következtetésre.

Sem a felperesek fellebbezése, sem az alperes csatlakozó fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntésével egyetértett, határozata jogi indokait azonban csak részben osztotta.

Mindenek előtt rögzíti, hogy a felperes két jogcímen terjesztette elő magyar jogra alapított keresetét,

lényegét tekintve ugyanazon ténybeli alapon, elsődlegesen a Ptk. 339. §-ára, másodlagosan a Ptk. 349. §-ára alapítva, és azt az elsőfokú eljárás folyamán mindvégig így tartotta fenn. A fellebbezésben felhozott harmadlagos jogcím, a Ptk. 6. §-ára alapított biztatási kár mint hivatkozási alap az elsőfokú eljárásban nem szerepelt, az tehát olyan – meg nem engedett – keresetváltoztatás, amelynek előterjeszthetőségét a Pp. 247. §-ának (1) bekezdése kizárja. A Ptk. 6. §-ára alapított igény érdemi vizsgálatát ezért a másodfokú bíróság mellőzte, és a jogvitát az elsőfokú bíróság által elbírált terjedelemben vizsgálta felül.

A perbe vitt jogsérelem magyar jogra alapított érvényesítése tekintetében a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperes által következetesen állított immunitás a hatályos jog szerint az államot nem illeti meg a jogalkotási tevékenysége során megvalósult esetleges diszfunkcionális működéséért, illetve ennek eredményéért. Ilyen tételes jogszabályi rendelkezést hatályos jogunk nem tartalmaz, az ítélezési gyakorlat pedig már áttörte az állam jogalkotásért fennálló – a korábbi társadalmi és gazdasági viszonyok között kialakult – „felelőtlenségének” elvét. Bár az új Ptk-ba nem került bele a jogalkotással okozott károk megtérítését lehetővé tévő speciális felelősségi alakzat, azonban ez nem zárja ki, hogy a jogalkotó a jogalkotással okozott károkért az általános felelősségi alakzat alapján helytállni tartozik (BDT2018.24.). Helytállóan utalt azonban arra az elsőfokú ítélet, hogy az Alkotmánybíróság határozata azt is kimondta, hogy a jogalkotó alkotmányos kereteket nem sértett, a felkészülési idő hiányát ugyanis az AB igazoltnak látta, megjegyezve ugyanakkor, hogy a kártalanítás biztosítása jogállamiságból eredő elvárás. A 26/2013. (X. 4.) AB határozat rendelkező része alkotmányellenes mulasztást nem állapított meg, a felperes által e körben felhozottak ezért nem alkalmasak az alperes tisztán magyar jogra alapított felelősségének megállapítására.

A másodfokú bíróság részben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját az uniós jogsértésre alapított kereseti kérelem tekintetében. Az Európai Parlament és a Tanács 98/34/EK irányelve 1. cikke csak értelmező rendelkezéseket tartalmaz, amelyekből nem vonható le olyan következtetés, hogy alanyi jogokat keletkeztetne a felperes számára. Erre tekintettel nem volt szükség a csatlakozó fellebbezés alapján az indokolás kiegészítésére e téren. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy az EUMSZ 56. cikke kizárólag a határon átnyúló szolgáltatások vonatkozásában tartalmaz rendelkezést. Mindebből helytállóan következtetett arra, hogy csak a határon átnyúló szolgáltatások vonatkozásában illeti meg a felperest a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében előírt szabadsága.

Az elsőfokú ítélet indokaihoz hozzáfűzi a másodfokú bíróság, hogy bár a szerencsejátékok szabályozása az egyes tagállamok feladata, ugyanakkor ennek során is kötelesek a tagállamok tiszteletben tartani az uniós jogot, különösen a szerződésnek az alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezéseit. Az EUB ítélezési gyakorlata szerint a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül az a helyzet, amikor a tagállam megtiltja a szolgáltatásnyújtás rendelkezésre állásának lehetőségét a saját honos vállalkozásainak az EU többi tagállamának polgárai részére. Eszerint a szolgáltatások szabad áramlását sértheti a tagállami jogalkotás, ha a magyar jogalkotó a magyar honosságú, szerencsejáték szolgáltatást nyújtó személyekre olyan jogszabályi korlátozást léptet hatályba, amely akadályozza vagy ellehetetleníti a más tagállamban honos állampolgárok számára a magyar szolgáltatók által nyújtott szerencsejáték szolgáltatás igénybevételét. Az esetleges uniós jogsértés esetén a jogsértés következményeit a nemzeti jog felelősségi szabályainak keretei között, a nemzeti bíróságnak kell levonnia, illetve orvosolnia (EUB Brasserie ügyben hozott ítéletének 74. pontja). Ennek alapján azt kell, illetve lehet egy Magyarországon honos jogalanynak bizonyítani, hogy az adóemelés, illetve a tiltás miatt nem tudott más tagállam állampolgárai részére szolgáltatást nyújtani. Ez esetben a tagállami bíróságnak kell a tagállami jogszabályok keretei között levonni ennek következményeit.

A másodfokú bíróság fenntartja azt a korábban más, hasonló tárgyban már kifejtett álláspontját, mely szerint az uniós jog alkalmazását illetően nincs jelentősége, hogy az adott tényállásnak van-e határon átnyúló tényleges eleme, mert elég a potenciális határon átnyúló tényállási elem, és ennek is csak annyiban van relevanciája, hogy az EUB hatáskörét az előzetes döntéshozatali eljárásban megalapozza annak érdekében, hogy a tagállami bíróság által feltett kérdésekre hasznos választ adhasson. A perbelihez hasonló tényállású esetben az EUB a hatáskörét arra tekintettel állapította meg, hogy külföldi állampolgárok is igénybe vehették a játéktermeket, illetve hogy más tagállambeli személyek is érdekeltek lehetnek magyarországi játéktermek üzemeltetésében (Berlington-ügy).

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja továbbra is az, hogy az uniós jog sérelmének elvi lehetősége elegendő az uniós tényállás megvalósulásához, amelynek következtében felmerült károk vizsgálata során már nem lehet a keresetet további uniós tényállási elem megvalósulása hiányában elutasítani. Az uniós tényállás megvalósulása esetén nem kell vizsgálni a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek keresetét abból a szempontból, hogy ténylegesen felmerült-e káruk azzal, hogy nem tudtak Magyarországon kívüli tagállambeli játékosokat játéktermekben kiszolgálni, egyebekben ebben az adott ügyben lehetetlen is ennek bizonyítása erre irányuló nyilvántartás vezetésének hiányában. A másodfokú bíróság utal emellett a Kúria Pfv.IV...../2017/13. számú rész- és közbenső ítéletére, amely azonos szolgáltatással kapcsolatos, hasonló tényállású ügyben a sérelmezett jogalkotással érintett konkrét szolgáltatás szabályozási körülményeire, annak jellegére tekintettel találta önmagában elfogadhatónak a fordított diszkriminációra való hivatkozást annak érdekében, hogy vizsgálható legyen az állam jogalkotással okozott kárért fennálló felelőssége az uniós alapjog megsértése esetén. [41. és 43.]

Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatályba lépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11 „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont). Ebből pedig az következik, hogy a perbeli esetben a a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartást – azaz az uniós jogot sértő törvényalkotás megvalósulását – az EUB uniós jogot kötelezően értelmező ítéleteiben, kiemelten a perbelihez hasonló ügyben született Berlington-ítéletében foglalt megállapítások figyelembevételével kellett értékelni.

Az Európai Unió Bírósága C-98/14. számú, a **B. H. Kft.** és társai, valamint az alperes között folyamatban lévő peres eljárásban kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban 2015. június 11-én meghozott ítéletében megállapította az adóemelés tekintetében, hogy azt a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának kell tekintetni (40.), amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítaná, hogy a 2011. évi módosító törvényben a pénznyerő automaták üzemeltetésére előírt adóemelés azzal a hatással jár, hogy a pénznyerő automaták üzemeltetésére irányuló tevékenység a kaszinókra korlátozódik, amelyekre ezen adóemelés nem vonatkozott (41.). A tiltás vonatkozásában kimondta, hogy az a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül.

Az EUB a Brasserie-ítéletben kifejtette, hogy az EUMSZ 56. cikke jogokat keletkeztet a magánszemélyek számára oly módon, hogy annak tagállamok által való megsértése – ide értve a tagállami jogalkotással történő megsértését is – azt vonja maga után, hogy a magánszemélyek jogosulttá válnak az e jogsértés miatt elszenvedett kárunknak az e tagállam részéről való megtérítésére, amennyiben a jogsértés kellően súlyos és közvetlen okozati összefüggés áll fenn a

tagállamot terhelő kötelezettség megsértése és a jogsérelmet szenvedő személyek kára között, amelyek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

Ebből az következik, hogy az uniós jogi alapon álló kártérítési tényállás a felperesek igénye tekintetében az EUB által megállapításra került, annak tényállási elemeinek vizsgálata az eljáró nemzeti bíróság feladata a saját tagállami jogszabályi rendelkezései – jelen esetben a Ptk. 339. §-a és 355. §-a – szerint az EUB gyakorlata által kialakított szempontok figyelembe vételével. A felperesek tehát a szolgáltatás nyújtás szabadságának megsértését eredményező tagállami jogalkotással közvetlen okozati összefüggésben felmerült káruk megtérítésére igényt tarthatnak.

A 2011. évi adóemelésre vonatkozó törvényre alapított kereseti kérelem tekintetében a Fővárosi Ítéltábla jelen tanácsának más, hasonló tárgyban folyt eljárások adataiból szerzett hivatalos tudomása alapján az állapítható meg, hogy a játékkermekben üzemeltetett pénznyerő automaták a megemelt adót követően csak jóval kisebb jövedelmezőséggel és sokkal kisebb számban voltak üzemeltethetők a gazdasági realitás szabályait is figyelembe véve. A piaci szereplők azonban a játékgépek egy részét nem vitásan tovább működtették az adóemelés után is. A Berlington-ítéletben kifejtettek szerint nem tartoznak az EUMSZ 56. cikk hatálya alá azok az intézkedések, amelyek egyedüli hatása az, hogy a szóban forgó szolgáltatások nyújtását illetően többletköltséget eredményeznek (36.). Mindebből az következik, hogy az adóemelés – bár a jogalkotó valóban elnehezítette a nyerőautomaták kaszinón kívüli üzemeltetését – nem járt azzal a hatással, hogy a pénznyerő automaták üzemeltetésének tilalmával azonos hatást fejtsen ki. Mindezek alapján az adóemeléssel összefüggésben nem állapítható meg az EUMSZ 56. cikkének sérelme a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem. Erre tekintettel a 2011. évi módosító törvény meghozatalával megvalósított uniós jogsértésre alapított kereseti kérelem kapcsán a további feltételek vizsgálatára nem volt szükség.

A 2012. évi módosító törvény meghozatalával megvalósított uniós jogsértésre alapított kereseti kérelem vonatkozásában az Ítéltábla utal Berlington-ítélet 51. pontjára, amelyben az EUB úgy foglalt állást, hogy a tiltó nemzeti jogszabály a szolgáltatás nyújtás EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadsága korlátozásának minősül. Kinyilvánította ugyanakkor, hogy a megvalósítani kívánt cél azonosítása a tagállami bíróság feladata, amelynek során tekintettel kell lenni arra, hogy a korlátozásnak alkalmasnak kell lenni ez elérni kívánt cél megvalósítására és az nem lépheti túl a szükséges mértéket. A közösségi jog három feltétel együttes fennállásakor biztosítja a kártérítéshez való jogot: ha a megsértett jogszabály célja, hogy a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel, a jogsértés kellően súlyos és fennáll a közvetlen okozati összefüggés a kötelezettség állam általi megsértése és a jogsérelmet szenvedett személy kára között. (Brasserie-ítélet 51. pont)

A perbeli esetben az első feltétel teljesült, mivel az EUMSZ 56. cikk szolgáltatásnyújtás szabadságát biztosító rendelkezése jogot keletkeztet a magánszemélyek számára (Berlington-ítélet 105. pont). A jogsértés súlyának és az okozati összefüggésnek a vizsgálatát pedig az EUB a nemzeti bíróság kötelezettségévé tette (106. pont). A másodfokú bíróság eljáró tanácsának más, hasonló tényállású ügyben már megfogalmazott álláspontja szerint az alperesi jogsértés kellően komoly és súlyos, mert az alperes, annak ellenére, hogy a szerencsejáték szabályozás területén széles diszkrecionális jogköre van, tisztában kellett legyen azzal, hogy bármely uniós jog korlátozásának összhangban kell állnia a jogbiztonság elvével és tiszteletben kell tartania a tulajdonhoz való jogot, vagy ha ezt korlátozza, azért megfelelő kompenzációt kell nyújtania és/vagy átmeneti időt kell biztosítania.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt az Alkotmánybíróságnak a 2012. évi módosító törvényt érintő indítványok tárgyában hozott 26/2013. (X. 4.) számú AB határozatában foglaltakra, amely szerint a

jogállamiságból eredő elvárásoknak a törvényalkotás nem felel meg (168. pont), ha az érintett társaságok tevékenységi engedélyeinek azonnali bevonásából eredő károk megtérítéséről kártalanításra vonatkozó jogszabály formájában nem gondoskodik. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kimondta azt is, hogy a kártalanításra vonatkozó jogalkotásnak nem kell a tiltással egy időben megtörténnie, arról elegendő a nemzetbiztonsági kockázattal kapcsolatos eljárás lezárása után intézkedni. Az alperes azonban ezidáig nem gondoskodott jogalkotási úton a kártalanítási szabályok megalkotásáról. Ezért az a többlettényállási elem, mely szerint a kártalanításról utóbb sem született jogszabály az Alkotmánybíróság határozata ellenére, olyan jogalkotási diszfunkcióra utal, amely az alperesnek betudható jogalkotói magatartást polgári jogi értelemben is jogellenessé teszi.

A másodfokú bíróság korábban elfoglalt álláspontja szerint az EUMSZ 56. cikkének sérelmét eredményező tiltó jogszabály bevezetésével összefüggésben a pénznyerő automatákat üzemeltető felperesek a 2012. október 11. napja után bekövetkezett azon káruk megtérítésére tarthatnak igényt, amely abból ered, hogy a társaságok működésének lehetséges időtartama 80 nappal megrövidült. Azok az engedélyek ugyanis, amelyek a felperesek rendelkezésére álltak, a 2011. évi adóemelésről szóló törvények módosító rendelkezései alapján 2012. december 31. napján egyébként is lejártak volna, azt pedig a peradatok alapján nem lehet biztosan állítani, hogy a játékszervezéssel foglalkozó felperesi társaságok tevékenységét a szerveralapú működésre való átállást követően is zavartalanul folytathatták volna tovább, mivel a szerveralapú működéshez külön engedély beszerzésére volt szükség, amelynek bizonyosan bekövetkező megszerzését alappal nem lehet kijelenteni. A felpereseknek nem volt jogos várománya arra, hogy tevékenységüket 2012. december 31-ét követően folytathassák, tekintettel arra, hogy e tevékenység több olyan feltétel fennálltától függött, amelyek fennálltával a felperesek garantáltan nem számolhattak, ilyen többszörös feltételezéseken alapuló követelés pedig nem tekinthető jogos várománynak. Ezzel azonos álláspontot foglalt el a Kúria a Pfv.IV...../2017/13. számú határozatában [57.].

A felperesek azonban a perbeli esetben ilyen – a 2012. október 11-e és 2012. december 31-e közötti időszakra vonatkozó – konkrét igénnyel nem éltek, erre nézve tényállítást sem tettek, ezért az elsőfokú bíróság e tekintetben elfoglalt – az adott kereseti kérelmet teljes egészében elutasító – ítéleti döntése jogszerű és megalapozott volt.

Nem voltak oszthatóak a fellebbezésnek az elsőfokú ítélettel kapcsolatosan kifejtett aggályai. Mivel jogkérdésben kellett az elsőfokú bíróságnak döntenie, így további bizonyításra nem volt szükség, a felperesek indítványai teljesítésének mellőzésével tehát az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, és az nem tette ítéletét megalapozatlanná sem. Nem volt szükség az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezésére, mivel a perbelivel nagyban hasonló tényállású, Berlington-ügyben az EUB már kifejtette álláspontját a felperesek által feltenni indítványozott kérdések vonatkozásában.

A másodfokú bíróság nem találta alaposnak az alperes csatlakozó fellebbezését. A sérelmezett indokolásbeli részek az elsőfokú ítéletben szerepelnek, az elsőfokú bíróság felvetett kérdésekkel kapcsolatos álláspontja az indokolásból kiolvasható, indokolásbeli kötelezettség megsértését az Ítélet tábla nem látott megvalósulni egyik felvetett kérdés tekintetében sem, az elsőfokú bíróság kifejtett indokaival kapcsolatos érdemi álláspontját pedig a másodfokú bíróság fentebb már kifejtette.

A Fővárosi Ítélet tábla a kifejtettek következtében az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján – az ismertetett indokolásbeli kiegészítéssel, illetve pontosítással

– helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése szerint köteles a szintén eredménytelen csatlakozó fellebbezést benyújtó alperes oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel, az elvégzett tevékenységgel, valamint a fellebbezésben és a csatlakozó fellebbezésben megtestesülő, fellebbezett értékkel arányban állóan megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú részperkötség megfizetésére.

A per tárgyi illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén, valamint a Pp. 239. §-a értelmében alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésén alapul. Az alperes teljes személyes illetékmentessége folytán a csatlakozó fellebbezés illetékéről rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2018. november 29.

. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

. Pullai Ágnes s.k.

bíró

A kiadmány hitelül:
bírószági ügyintéző